

Kortversion av skrivelse till Kulturutredningen av MAIS (Musikarrangörer i Samverkan)

Vad är MAIS?

Musikarrangörer i Samverkan (MAIS) är ett samarbetsorgan för rikstäckande förbund som på ideell grund arrangerar konserter med levande musik inom de flesta genrer. MAIS överlämnade våren 2008 en omfattande skrivelse till Kulturutredningen med synpunkter och förslag rörande arrangörrollen i det svenska musiklivet. Detta är en kortversion med några av huvudpunkterna. Hela skrivelsen finns på MAIS hemsida: www.mais.se.

Engagemang och kunnande

De lokala arrangörernas betydelse för tillgången av ett levande musikliv i hela landet är välkänd. Kulturrådet konstaterar i sin omvärldsanalys 2006 att "Förutsättningarna för en stor del av det lokala kulturbudet är att det finns fungerande arrangörer med tillräcklig kunskap för att kunna genomföra arrangemang på ett professionellt sätt. Om de ekonomiska möjligheterna för arrangörerna minskar har det återverkningar i flera led." MAIS medlemmar kan sägas utgöra den ryggrad av kunnande och engagemang bland medborgarna för god musik av alla genrer som är en förutsättning för ett civiliserat samhälle. Utan dessa skulle heller inte de offentliga institutionerna kunna fortleva.

Att riksdag, regering, Statens kulturråd m fl återkommande över åren uppmärksammat att "utomordentligt många verksamheter i det lokala kulturlivet för sin framgång - och ibland rent av för sin överlevnad - främst kan tacka de eldsjälarna, som på egen hand eller tillsammans med andra engagerar sig för kulturen", är glädjande men har dessvärre inte omsatts i förd politik.

Ekonomi och kostnadseffektivitet

Det ekonomiska värdet av de ideella arbetsinsatserna kan inte exakt skattas. Ett mått på detta värde kan dock exemplifieras av att MAIS-förbundet Kammarmusikförbundet RSK för säsongen 2006/07 i samband med de drygt tusen konsertarrangemang de lokala föreningarna genomförde redovisade sammanlagt 83 427 ideellt arbetade timmar. Om man värderar dessa timmar enligt de normer som gäller exempelvis vid redovisning av vissa EU-program, vilket är 176 kr per ideellt arbetad timme, motsvarade de alltså en summa av närmare 15 mkr. Förutsatt att de lokala medlemmarna i övriga MAIS-förbund, vilket förefaller rimligt, arbetar med liknande insats av ideellt arbete tillförs det svenska musiklivet därmed värden motsvarande 150 - 200 mkr av de arrangerande föreningarna.

De arrangerande musikföreningarnas ideella arbetsinsatser per investerad statlig bidragskrona är sålunda en mycket betydande del av förklaringen till den höga produktiviteten jämfört med länsmusikorganisationer. En kraftfull utbyggnad av det statliga stödet till arrangerande föreningar och motsvarande innebär samtidigt inte bara en betydligt högre utväxling per investerad krona i form av konsertverksamhet utan också att villkor och förutsättningar för svenska musiker och artister avsevärt förbättras. Insatserna av lokala eldsjälarna innebär inte bara att verksamheterna bedrivs med ekonomisk effektivitet utan också att engagemanget har positiva konsekvenser för lokal förankring, offensivt publikarbete och inte minst kvalitativ programläggning.

Stödet till de arrangerande föreningarna är dock obetydligt jämfört med de ekonomiska resurser staten tillför orkesterinstitutioner och länsmusikorganisationer. Därtill kommer att bidraget urholkats genom att nya verksamheter efterhand kommit att omfattas av bidraget. Konsekvensen är att musikerna idag inte får den ersättning som de rimligen borde ha. Det borde vara rimligt att fler musiker ska kunna leva på förtjänst av arbete. Ett betydligt ökat stöd till de frivilliga musikarrangörerna skulle få fler positiva effekter. Mer god kultur skulle bli tillgänglig runt om i Sverige. Musiker skulle bli mindre beroende

av bidrag.

Trots bristerna och problemen i tillgänglig statistik kan dock vissa jämförelser av effektivitet mellan olika statliga bidragsformer göras. År 2005 erhöll orkesterinstitutionerna statliga bidrag med 161 mkr och levererade 2 056 konserter varav 40 % utgjorde skolkonserter. Länsmusikorganisationerna erhöll statliga bidrag med 295 mkr och levererade 13 569 konserter, varvid skolkonserter samt konserter inom vård, äldreomsorg och övriga konserter utgjorde 60 %. De fria musikgrupperna erhöll statliga bidrag med 9 mkr och levererade 3 596 konserter, varav 20 % skolkonserter.

MAIS och MAIS medlemsföreningar erhöll bidrag för verksamhetsåret 2005 med sammanlagt 16 246 930 kr och levererade 9 808 konserter.

Det statliga bidraget per konsert var därmed för orkesterinstitutionerna 78 184 kr, för länsmusikorganisationerna 21 751 kr, för de fria grupperna 2 589 kr samt för MAIS-förbunden 1 656 kr.

Den betydande skillnaden i antal statliga bidragskronor som nyttjas per konsertaktivitet mellan orkesterinstitutioner respektive fria musikgrupper kan naturligtvis delvis förklaras av att orkesterinstitutionerna generellt nyttjar ett större antal musiker per konsert än de fria musikgrupperna. Skillnaden mellan antal nyttjade musiker per konsertproduktion uppvägs dock av att orkesterinstitutionerna utöver det statliga bidraget också erhåller betydande bidragsfinansiering från landsting och kommuner. Offentliga bidrag utgjorde 76 % av orkesterinstitutionernas årsomsättning samtidigt som spelintäkter i form av arrangörsintäkter och biljettförsäljning utgjorde enbart 10 %.

Det statliga stödet till de fria musikgrupperna med 9 mkr kompletteras enbart med ett mycket obetydligt stöd från övriga aktörer, närmare bestämt 1 mkr. Summan offentliga bidrag utgjorde 19 % av de fria musikgruppernas årsomsättning samtidigt som verksamhetsgenererade intäkter utgjorde 81 %.

Den avgörande skillnaden mellan orkesterinstitutionerna respektive de fria musikgrupperna är därmed i slutändan förmågan att skapa verksamhetsintäkter utöver offentliga bidrag. Verksamhetsintäkterna är dock inte hänförliga till avgörande skillnader i publikunderlag, såväl orkesterinstitutionerna som de fria musikgrupperna redovisar år 2005 en genomsnittlig publiksiffra med ungefär 360 besökare per konsert inräknat skolkonserter. Skillnaden härrör sig helt enkelt från konsertbesökarnas villighet att svara för en högre andel av produktionskostnaderna i de fria musikgruppernas utbud än vad gäller orkesterinstitutionerna.

Mot denna bakgrund (som utvecklas mer i detalj i själva skrivelsen) har följande huvudbudskap framförts till Kulturutredningen:

”MAIS kräver en kraftfull utbyggnad av arrangörsstödet till musikföreningar och andra lokala aktörer utanför de offentliga institutionernas hägn. Bedömningen är att arrangörsstödet måste tillföras nya anslag i en sådan omfattning att det ökar under de närmaste tre åren till ett årligt bidrag på 100 miljoner kr. Arrangörsstödet skulle därmed uppgå till ungefär en tredjedel av det statliga stödet till länsmusikorganisationerna eller en femtedel av det sammanlagda statliga stödet till länsmusikorganisationerna och de regionala orkesterinstitutionerna.”

I sitt yttrande till sittande utredning framför MAIS också ett antal synpunkter baserade på förbundens och de lokala arrangörernas erfarenheter. Av dessa kan särskilt nämnas:

-Kulturrådets statistik över musiklivet i Sverige har stora brister och ger inte en rättvis bild av hur det ser ut i verkligheten. Detta har framförts till Kulturrådet.

-En inventering av olika myndigheter och organisationers bidragsgivning gällande

internationellt kulturutbyte och ett övervägande om huruvida dessa kan sammanföras till Statens kulturråd bör snarast genomföras.

- Förtydligande av de statliga och regionala institutionernas respektive uppdrag, särskilt vad gäller den producerande verksamheten. Länsmusikorganisationernas ansvar för att leverera regionala, och i viss utsträckning även rikstäckande, svenska turnéproduktioner inom samtliga genreområden måste förstärkas. Länsmusikorganisationernas ansvar för att särskilt profilera sina respektive musiktraditioner och särarter vad gäller rikstäckande produktioner måste betonas. Även Rikskonserters uppdrag måste förtydligas så att detta, utöver ansvar för planering och genomförande av internationella projekt inklusive musikexport, exponering av Sverigebilder, övergripande kulturutbyten m m, prioriterar framtagande av turnéproduktioner med utländska artister och grupper.

Folkbildningen tillförs genom särskilda statsbidrag till studieförbunden årligen ungefär 1,5 miljarder. Ytterligare medel tillförs dessutom från landsting och kommuner. Utredningen bör överväga omfördelningar mellan statsbidrag till kulturprogram och motsvarande bidrag till arrangerande musikföreningar.

- Utredningen bör snarast uppmärksamma regeringen på hinder för kulturlivets rörlighet, framför allt avseende särbeskattning av artister samt ökade problem vad gäller hantering av arbetstillstånd och visum, måste prioriteras under det svenska EU-ordförandeskapet 2009. Sverige har därvid en unik position genom den roll man historisk spelat för tillkomsten av särbeskattningen och den förebild man är vad gäller pragmatisk hantering av arbetstillstånd för artister.